

Høringsuttalelse fra Aust - Agder Turistforening og Havrefjell Turlag:

Gjerstad kommune - Forslag til kommuneplan 2024 - 2036 – 2. gang behandling - Offentlig ettersyn med frist 08.10.2024.

24.09.2024

En plan som kan bli enda bedre for natur og friluftsliv

Det er et godt utgangspunkt at det står i planen at naturhensyn skal være et gjennomgripende tema.

Men de unike og regionalt viktige friluftslivsområdene i øvre del av kommunen, som inkluderer den eneste store Statskog-eiendommen i hele Agder, bør få en bedre skjerming med hensynssone for friluftsliv.

Vi støtter planforslagets store vektlegging av forebyggende tiltak og økt satsing på bedre folkehelse.

Det er også positivt at kommunen ser det som viktig å ha et godt samarbeid med frivilligheten.

Innhold

1.	Det store og regionalt viktige naturområdet nord i bygda - Vårt arvesølv	1
2.	Området Risfjell – Trollfjell. Spesielt viktig med god skjerming i kommuneplanen.....	5
3.	Drivheia - Kleivvann – Vestøl. Vårt skieventyr!	7
4.	Bedre kartlegging av naturverdier	7
5.	Havrefjell Turlag vil gjerne bidra med kunnskap om våre friluftslivssoner.....	8
6.	Spar høykvaltetsnaturen og bygg heller utenfor	8
7.	Gjerstad – gode muligheter for turisme.....	8
8.	Oppsummering - våre konkrete forslag til ny kommuneplan:	9

1. Det store og regionalt viktige naturområdet nord i bygda - Vårt arvesølv

Det er positivt at kommuneplanen nå har fått med en bedre beskrivelse av det store og regionalt viktige naturområdet i nordre del av Gjerstad:

Kommuneplanens samfunnsdel 2024 – 2036. Side 20: «I nordre del av Gjerstad ligger et stort og sammenhengende regionalt viktig naturområde, som inkluderer den eneste store kystnære Statskog-eiendommen i hele Agder. Så mye som 28 % av Gjerstad kommune er eid av Statskog, og dette gir en spesielt god tilgang for allmennheten til jakt, fiske og friluftsliv. Denne delen av kommunen fungerer allerede i dag som et nærturområde for folk fra Grimstad til Grenland.»

Statskog i Gjerstad gir alle tilgang til friluftslivet!

Gjerstad kommune er i en unik situasjon som har et slikt stort, sammenhengende kystnært natur- og friluftsområde som er **regionalt viktig**, og **ikke nedbygd**. Hele dette arealet er registrert som viktig eller svært viktig friluftslivsområde av Miljødirektoratet.

Kartet viser at Gjerstad har den eneste store kystnære Statskog-eiendommen i hele Agder.

Når så mye som 28 % av kommunen er eid av Statskog, stiller Gjerstad i en særklasse som viktig forvalter av allmennhetens tilgang til jakt, fiske og friluftsliv for folk fra en hel landsdel.

Gjennom toppturbøker og telleapparater har vi over tid dokumentert en økende bruk av området til friluftsliv. I tillegg til fastboende og hyttefolk fra Gjerstad og nabokommunene, registrerer vi nå at stadig flere fra strekningen Grimstad til Grenland kommer hit på dagstur.

Flere enn tidligere kommer også fra andre land. Toppturboka på Risfjell viser for eksempel i 2024 at hele 15 % av besøket kommer fra utlandet, (Tyskland, Nederland og Belgia).

Utsikt fra kanten av Solhomfjell

De fleste går tur i de over 40 kilometerne med merka tur- eller skiløyper, men det er også stor bruk av den frie naturen utenfor løypenetta av folk som driver jakt, fiske og friluftsliv. Folk kommer hit på jakt fra store deler av landet, og området brukes til opplæringsjakt for ungdom.

Statskog driver aktivt skogbruk, men er samtidig flinke til å ta hensyn til friluftinteressene. Området har vært godt skjerma mot nedbygging og mye er relativt urørt. Naturen er variert med mange tjern og vann, frodige skoger og åpne lettgått fjell med vid utsikt.

Dette spesielle landskapet med høyfjellspreg, selv fra 400 meter over havet, er svært attraktive friluftsområder. Her har vi naturkvaliteter som vi ellers finner i våre nasjonalparker. Dette er en viktig del av vårt felleseie, og skogsbilveiene inn til turområdene står åpne for alle. Statskogs område fortsetter også innover i Nissedal og Drangedal.

Mange steder har vi høyfjellspreg fra 400 moh

Frivilligheten lokalt har gjennom generasjoner drevet dugnad i Statskogen i Gjerstad for å legge til rette for jakt, fiske og friluftsliv. I dag er organisasjonene Havrefjell Turlag, Gjerstad JFF, NJFF Aust-Agder, Felle Fiskelag, Tvedestrand og Vegårshei Turlag og Gjerstad IL aktivt med i dette arbeidet.

Mer info om statskogen vår på hjemmesiden til Havrefjell Turlag under toppfanen Gjerstadskogane:

<https://www.dnt.no/dnt-der-du-er/aust-agder-turistforening/havrefjell-turlag/statskog-gjerstادنissedal/>

Store muligheter

Det ligger store muligheter for kommunen og distriktet dersom vi kan ta godt vare på dette viktige naturområdet også for framtidens generasjoner. Gjennom flere 10-år har det i Gjerstad vært tverrpolitisk enighet om å skjerme det store og sammenhengende området nord i bygda mot nedbygging.

Arealet er i gjeldende kommuneplan markert med mørkere grønnfarge enn resten av kommunen og har der en særlig definert LNFR-sone med ekstra skjerming mot bygging/tiltak. Se kartet nedenfor.

GJERSTAD KOMMUNE

Arealdelen av kommuneplanen 2011-2023

Etter gjeldende lovverk er det ikke lenger mulig å ha to slike ulike definisjoner på LNFR-sone innen samme kommune.

For å opprettholde dagens forvaltning av dette regionalt viktige friluftsområdet vil vi derfor foreslå:

Hele området nord i kommunen med mørkere grønnfarge (LNF2 for skjerming mot nedbygging) i gjeldende kommuneplan, skal bli videreført som LNFR + hensynssone friluftsliv i ny kommuneplan.

Vi merker oss at kommuneplanens reviderte forslag nå klart definerer hensynssone friluftsliv slik at sonen ikke er til hinder for skogsdrift.

Kommuneplan 2024 – 2036 Bestemmelser. Side 19.: «Hensynssone friluftsliv (H530), skal ikke legges til grunn for restriksjoner for drift av skogeiendommer. Tradisjonelt skogbruk skal kunne drives i samsvar skogloven med tilhørende forskrifter, samt PEFC skogstandard. Utover skogsdrift, tillates ikke tiltak som kan hindre allmennhetens bruk av området.»

2. Området Risfjell – Trollfjell. Spesielt viktig med god skjerming i kommuneplanen

Risfjell med store åpne fjell midt i hjertet av Statskogen

Et område med spesielt høy verdi for natur og friluftsliv innenfor det regionalt viktige friluftslivsområdet i øvre del av Gjerstad, og som ennå ikke er verna som naturreservat er området Risfjell – Trollfjell.

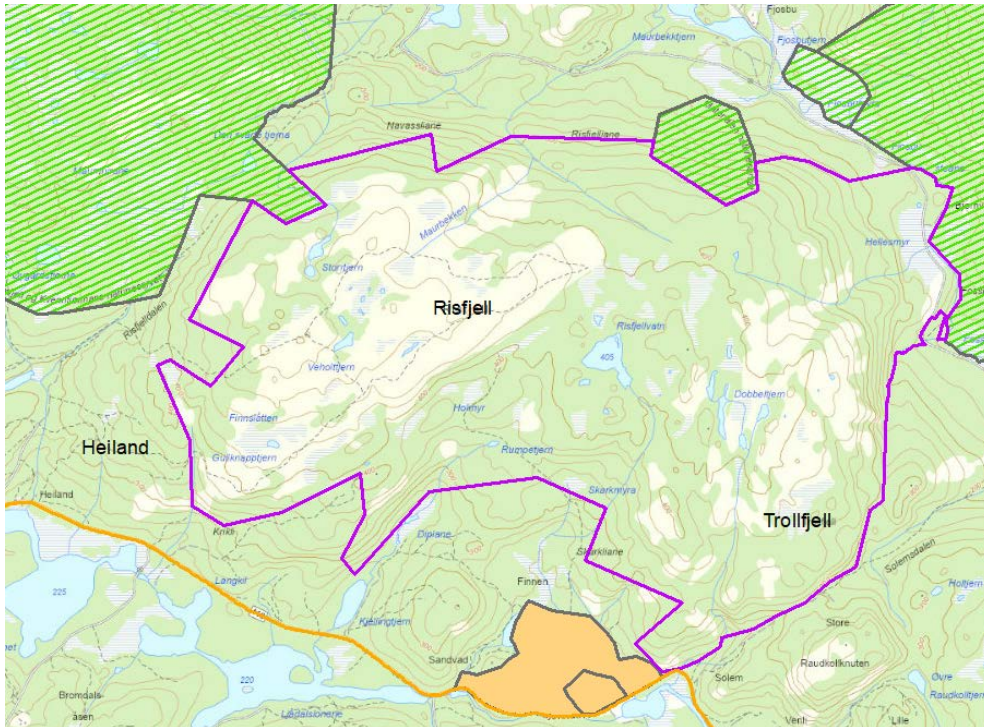
På grunn av lang avstand fra vei og driftsteknisk vanskelig terreng er det på Risfjell og Trollfjell ikke lønnsomt med skogbruk. Naturen er derfor relativt urørt, med mye gammelskog, flere områder med viktige naturtyper, nøkkelbiotoper og rødlistearter. Deler av området er også registrert som inngrepsfri natur (mer enn 1 km fra tyngre menneskelige inngrep).

En av flere idylliske tjern på Risfjell – Trollfjell

Toppen av Risfjell

I 2020 leverte Havrefjell Turlag og Aust-Agder Turistforening, med tilslutning fra Forum for natur og friluftsliv Agder, inn et forslag om vern av Risfjell – Trollfjell til Miljødirektoratet, (fiolett strek).

Hull etter svartspett nord i Risfjell

Målet med verneforslaget er å bevare et stort sammenhengende område med gammelskog med store naturverdier, og å binde sammen de 4 nåværende naturreservatene Solhomfjell og Kventtjønnane, Materialen, Fossbufjellet og Fjosbumyra til ett sammenhengende naturreservat.

I tillegg til det etablerte løypenettet som går helt inn til Steinhytta på Risfjell, er vi her i et kjerneområde for småvilt- og storviltjakt i Statskogen. Mange bruker også den delen av området som ikke er tilrettelagt med løyper.

Til høyre er badeplassen ved Dobbelttjennane like ved Trollfjell, som er et av stedene i verneforslaget som vi nå ønsker å legge inn i hensynssone friluftsliv.

Vi mener at:

Det er essensielt viktig at det må legges en hensynssone friluftsliv som må dekke hele verneforslaget Risfjell – Trollfjell og sør til Felleveien/hyttefeltet. Slik får vi også med oss fiskevannet Kjellingtjenna.

3. Drivheia - Kleivvann – Vestøl. Vårt skieventyr!

Skiløypene til Gjerstad IL innover Drivheia

Vest for Kleivvann har vi både Statskog og private eiendommer. Der har kommuneplanen gjennom mange 10-år hatt skjerming mot utbygging og der er det ikke nye hytter. Dette har gitt grunneierne muligheten til å stenge bilveien sin om vinteren for å bruke den til skiløype. Derfor kan Gjerstad IL hver vinter gi hele distriktet 25 km med spesielt godt preparerte skiløyper gjennom fin natur. I toppåret 2021 registrert vi over 33 000 besøk innover i disse løypene.

Selv om de delene av eiendommene som ligger lengst vekk har vært skjerma mot hyttebygging, har skogeierne som bor i bygda hatt mulighet til å bygge nærere grenda.

Løypenettet året rundt og den lette tilgangen til friluftsliv, er en del av grunnen til at Løitegrenda i øvre Gjerstad de siste åra har hatt bra tilflytting. Barnefamilier har etablert seg, og lokalsamfunnet er blitt et attraktivt sted å bo. Den samme positive utviklingen har vi også sett andre steder i Gjerstad.

Alle disse gode ringvirkningene har skapt positivitet og engasjement, og grunneierne på Kleivvannsveien har nå vedtektsfesta permanent vinterstenging av bilvegen.

Ski- og turløyper og det store og sammenhengende naturområdet nord i bygda betyr mye for å markedsføre Gjerstad som et godt boområde. Det gir også store muligheter for økt handel og turisme. Det er nå blitt vanlig å bruke dette som god lokkemat i boligannonser.

Drivheia - Kleivvann – Vestøl er svært viktig for friluftslivet i en hel region. Vi støtter derfor planens foreslåtte hensynssone friluftsliv for dette området.

4. Bedre kartlegging av naturverdier

Det finnes flere viktige naturområder i Gjerstad, og vi vil anbefale at mere av kommunen blir kartlagt etter Miljødirektoratets metodikk.

5. Havrefjell Turlag vil gjerne bidra med kunnskap om våre friluftslivssoner

I kommuneplanen står det en setning om justering av friluftslivssoner. [Kommuneplan 2024 – 2036 Planbeskrivelse arealdel. Side 22: «Kommunen ønsker sammen med fylkeskommunen, å justere miljødirektoratets base for friluftslivssoner»](#)

Dersom disse sonene skal justeres, vil Havrefjell Turlag gjerne bidra med kunnskap og erfaring i møte med kommune og fylkeskommune. Vi har bl.a. data fra nesten 30 år med toppturbøker, fra telleapparater, besitter stor lokalkunnskap og ser hvordan deler av kommunen blir stadig viktigere for det regionale friluftslivet.

Gjerstad har som flere andre kommuner mange nærturområder, men i øvre del har kommunen et stort område som er viktig for en hel landsdel. Det er særlig nødvendig å påse at disse områdene blir tatt med videre i Miljødirektoratets naturbase.

6. Spar høykvalitetsnaturen og bygg heller utenfor

Det er viktig å unngå unødvendig nedbygging av natur. Det er bra at flere gamle og lite aktuelle hyttefeltplaner nå er tatt ut av kommuneplanen. Målet bør være arealnøytralitet og å unngå oppsplitting av naturen.

Dersom vi skal satse på hyttebygging, turisme og økt folketall, er det den urørte høgkvalitetsnaturen som vi må ta vare på. Det er dette som trekker folk til bygda. Nedbygging der vil fragmentere området på en ikke-reverserbar måte.

Dette kommer ikke i konflikt med at kommunen kan satse på hytteutvikling i andre deler av kommunen, nærere grender og eksisterende infrastruktur. Dette er mer positivt for både næringsliv og lokalsamfunn. Det må da være mye bedre at skogeiere i Gjerstad bidrar til lokal verdiskaping, enn at utbyggingen skjer i det viktige området i Statskogen, der mye av verdiene går rett i statskassa og ut av bygda, mens vi blir sittende igjen med redusert tilgang til våre viktigste natur- og friluftsområder.

Utsikt fra turløypa over Marishei

7. Gjerstad – gode muligheter for turisme

Gjerstad har store muligheter for turisme og hyttebygging dersom vi sparer de unike friluftslivsområdene, og heller bygger hyttefelta nærere grender og etablert infrastruktur, for

eksempel i eksisterende hyttefelt like ved det nye skianlegget på Vestølheia. Om sommeren kan vi gå rett ut i et vidt nett av barmarks-løyper. Her er det også store muligheter for mer arealeffektiv utbygging og gode infrastrukturløsninger.

Konsentrert utbygging er økonomisk lurt. Kommunen skriver i kommuneplanen at de har et mål om at alle hytteområder skal ha full digital tilgang. Trolig vil mange, særlig pensjonister i åra framover, tilbringe mye av sin tid på hytta. Forventningene til vei, vann, enkel renovasjon og full infrastruktur er høye. Hyttefolka har også krav på en del helsehjelp fra kommunen når de oppholder seg der. Alt dette tilsier at det samfunnsmessig er mye bedre økonomi å bygge hyttene ved etablert infrastruktur enn spredt utover i kommunen.

Dette kan også styrke grendene og føre til flere fastboende. Det er spredt infrastruktur som gjør en kommune dyr å drive. Dersom vi bygger konsentrert og fornuftig, kan kommunen spare framtidige driftsutgifter og ha lavere kommunale avgifter i framtida.

Det store sammenhengende friluftslivsområdet i øvre Gjerstad, fra Vestøl og gjennom vår store stat-skog, er et av regionens viktigste. Vi kan bruke våre unike naturkvaliteter mye mer aktivt i satsingen på økt bosetting, bedre folkehelse, lokal turistutvikling m.m.

8. Oppsummering - våre konkrete forslag til ny kommuneplan:

I kommuneplanens arealdel:

1. Hele området nord i kommunen med mørkere grønnfarge (LNF2 for skjerming mot nedbygging) i gjeldende kommuneplan, skal bli videreført som LNFR + hensynssone friluftsliv i ny kommuneplan.

(Se kartet på side 4 i dette høringsinnspillet der området vest for Kleivvann og nordover er markert med mørkere grønnfarge).

2. Det er essensielt viktig at det må legges en hensynssone friluftsliv som må dekke hele verneforslaget Risfjell – Trollfjell og sør til Felleveien/hyttefeltet. Slik får vi også med oss fiskevannet Kjellingtjenna.

Kontaktperson for spørsmål: Ole Jakob Bråten, tlf. 93295295, ojbraten@online.no

Arendal, 24.09.2024
For Aust-Agder Turistforening

Dag N. Fagermyr
(Daglig leder)

Risør, 24.09.2024
For Havrefjell Turlag

Ståle Waasjø Øylandsdal
(Leder)

(Alle foto: Havrefjell Turlag)